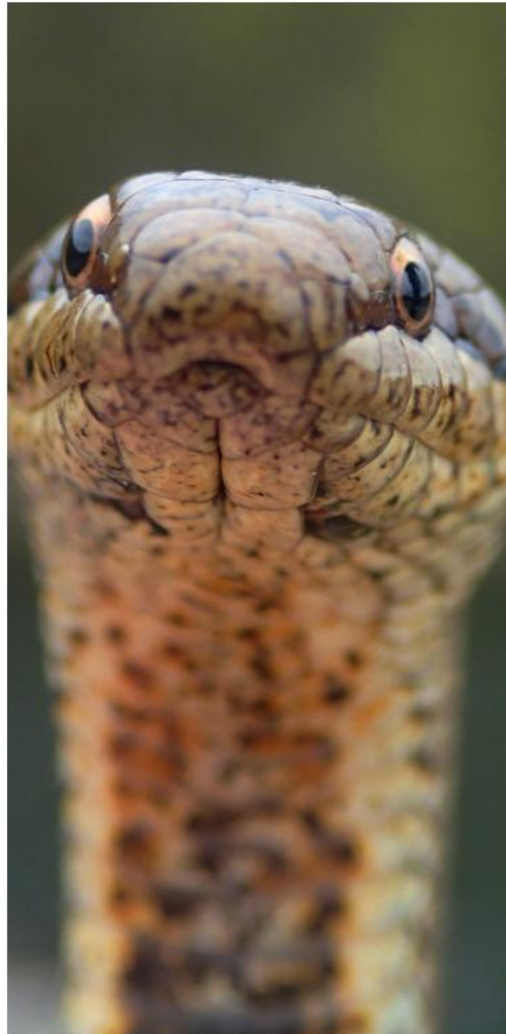

Sabima kartleggingsnotat 38, 2024

Nasjonal kartlegging av slettsnok, amfibiekartlegging i Kristiansand og husspissmus 2024

Av Beate Strøm Johansen

Kartlegging av slettsnok og husspissmus

Langtidsovervåking av et antall slettsnoklokaliteter (*Coronella austriaca*) på Østlandet og Sørlandet fortsetter, og vi ser en viss nedgang i antall voksne slettsnoker de siste årene, og mistenker at milde vintre er en negativ faktor. Med færre gravide hunner blir det også født færre unger. Samtidig står gode hotspots for slettsnok i fare for å bli bygd ned eller ødelagt. Sommer 2024 ble den unike innlandsbestanden av slettsnok i Dalen i Telemark nesten radert ut av sprøytesementering for fjellsikring, og to uvanlig gode slettsnoklokaliteter i Byglandsfjord og på Møvik i Kristiansand står i fare for nedbygging. En ny, invasiv pattedyrart for Norge, husspissmus (*Crocidura russula*) har for første gang blitt påvist utenfor Rogaland i år. Dna-prøver er innsamlet fra Norge, Tyskland og Nederland for å finne ut hvorfra husspissmusa er kommet, og en masterstudent er i gang med lab-arbeidet.

Emneord: slettsnok, husspissmus, herptiler

Slettsnok-kartlegging i Norge viser bestandsnedgang

Langtidsovervåkingen av faste slettsnoklokaliteter i Moss, (en stor lokalitet), rundt indre Oslofjord (flere mindre lokaliteter) og i Kristiansand og Flekkefjord (flere store og små lokaliteter, derav to store øyer) fortsatte også i 2024. Det har gledeligvis dukket opp noen nye, svært gode slettsnoklokaliteter i løpet av sommeren, derav en i Rogaland. Et par av de nye, gode lokalitetene ble funnet ved hjelp av lokale kjentmenn under årets slettsnokekursjon i regi av NZF. Dessverre står den ene gode lokaliteten langs vestsiden av elva Otra ved Syrtveitfossen i Byglandsfjord i fare for å bli bygd ned av kraftverket og fiskeoppdrettsanlegg for bleka. Akkurat her ble det fotografert en sjelden lengdestripet slettsnok i mai i år (se foto lenger ned her), så denne lokale slettsnokbestanden innehar et unikt genetisk materiale. Det ville være svært uønsket om hele populasjonen blir borte pga habitatødeleggelse.

Vestbredden av elva Otra ved Syrtveitfossen har en unik slettsnokbestand. Her ønsker kraftselskapet å sprengre krafttunnell inn på land og ødelegge et digert område, akkurat der alle slettsnokene lever. Fiskeopprettsanlegget har også planer om utbygging her. Foto: Beate Strøm Johansen.

Bildene viser åpent og solrikt slettsnokhabitat langs vestsiden av elva Otra, med fjellsprekker og røsslyng, og overvintringsmuligheter lenger innover i skogen. Her fant vi ti levende slettsnok på to dager 10. og 11. august 2024, på tross av dårlig værforhold (for varmt). Vi fant også 27 hamner (slettsnokskinn) som forteller oss at det er betraktelig flere individer i dette området enn de vi tilfeldigvis fant. Kjentmann Kari Ose Evensen viste oss stedene der hun og andre har sett slettsnok tidligere, og det viste seg at det var akkurat her vi nå fant såpass mange slettsnoker.

Ham og levende slettsnok fra Syrtveitfossen Otras vestbredd, 10. august 2024. Vi fant ti levende slettsnoker og 27 hamner, noe som er mye på et nytt og ukjent sted (i Norge). Foto: Beate Strøm Johansen.

Den gamle dammen i Syrtveit nær Damvegen på vestsiden av Otra har svært gode solingsforhold for slettsnok. Her fant vi tre gravide slettsnok i samme lille røsslyngtue (der jeg peker), samt mange slettsnokhammer i lyngen rundt i nærheten. Foto: Olav Didriksen.

Fantastisk slettsnokhabitat langs vestsiden av elva Otra ved Syrtveitfossen i Byglandsfjord. Her fant vi mange slettsnokindivider og enda flere hammer 10. og 11.august 2024. Hele dette området står i fare for å bli sprengt i stykker ved kraftutbygging og/eller utvidelse av fiskeoppdrettsanlegget i Syrtveit. Foto: Beate Strøm Johansen

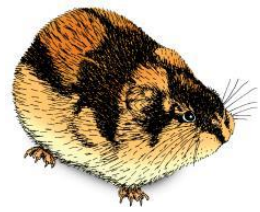
To av deltakerne på slettsnokekursjonens siste dag 11. august 2024 plukker hammer som ligger gjemt nede i røsslyngen. Her så vi også flere nordfirisler og buttsnutefrosk. Hammene blir oppbevart i Reptilgenbanken på Naturmuseum og botanisk hage, UiA i Kristiansand. Foto: Beate Strøm Johansen.

Huskatt kan stå for økt dødelighet av voksne slettsnok på Møvik og Randøya.

Den store slettsnokbestanden på Møvik Fort i Kristiansand står fortsatt i fare pga kommunens ønsker om boligutbygging i randsonen i Sandvigsheia der en stor del av de gravide hunnene får unger. Huskatt har allerede drept et par voksne slettsnok som er funnet. Det er ukjent hvor mange flere av de vokse slettsnokene på Møvik som er blitt borte pga predasjon fra huskatt. Den store slettsnokbestanden på Østre Randøy i Kristiansand der individene har meget spesielt kraftig ryggmønster (og trolig unik genetikk) har blitt redusert i 2023 og 2024, med fem gravide hvert av disse to årene mot 11 gravide i 2022 og åtte gravide i 2021. Dette kan skyldes en jaktglad huskatt hos en av de få fastboende på øya.

På øya Hidra i Flekkefjord følger jeg en lokal populasjon og her har antall gravide hunnslettsnok vært mellom fire og seks individer i årene 2021-2023, men i 2024 fant jeg bare en til to mulig gravide. En av hytteeierne der fortalte at hun hadde sett usedvanlig få slettsnok i år. Det skal bli spennende å følge disse populasjonene i årene framover og se om den nedadgående trenden fortsetter, eller om det er naturlige variasjoner ut ifra at hunnslettsnok ofte samkjører reproduksjonsårene.

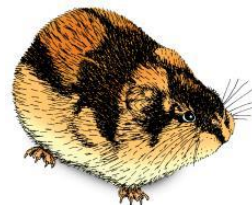
På Møvik Fort i Kristiansand ble det et rekord-dårlig år for slettsnokfunn selv om værforholdene har vært OK det meste av sommeren. Kun 37 individer funnet totalt i 2024 (med måledata og DNA fra 31 slettsnok) der to av de voksne hunnene og en hann var nye, altså 17 gjenfunn fra tidligere år. Til sammenligning var det funn av 42 slettsnok i 2023, 56 i 2022, 78 i 2021, 54 i 2020, og 53 slettsnok i 2019. Et gledelig gjenfunn var M26 som dukket opp etter fem år! Han ble funnet i 2019 og har ikke vært sett siden. Dette viser at når adulte slettsnok blir borte noen år, så

betyr det ikke nødvendigvis at de er døde. Men dette viser også hvor vanskelig det er å finne og gjenfinne slettsnok, spesielt hanner som ikke har den lange gravidsolingsperioden der de ligger åpent og er enkle å finne.

M26 er enkel å kjenne igjen fordi han har et spesielt nakkemønster. Alle slettsnok kan skilles på nakkemønster, men av og til må man bruke leppeflekker og antall bukskjell eller anomalier som ekstrahjelp. M26 var også en fullvoksen hann i 2019. Foto: Beate Strøm Johansen.

Bachelorstudent Teodor var med i felt på Møvik Fort den dagen vi gjenfant M26 som ikke har vært sett de siste fem år. Teodor ga slettsnoken navnet Takamash. Foto: Beate Strøm Johansen.

Dalen i Telemark: den slettsnokpopulasjonen i Norge som er lengst inn i et dalføre!

Eidsborgvegen er den svingete vegen med gamle, flotte steinsatte murer som går opp fra Dalen ved Bandak og innover forbi Eidsborg stavkirke. Her står sola rett inn, og både slettsnok og apollosommerfugler trives i de solvarme omgivelsene. Lokalbefolkningen kjenner godt til slettsnokene som pleier å sole seg i de steinsatte vegkantene i svingene oppover. Sommer 2024 ble de gamle steinsatte veimurene sprøytesementert for fjellsikring, midt i slettsnokenes gravidperiode. Trolig ble størstedel av årets reproduserende individer drept, og habitatet er ødelagt for alltid. Vi fant en gravid hunn helt nederst der det ikke var sprøytesementert.

Ødelagt slettsnokhabitat i svingene på Eidsborgvegen i Dalen i Telemark. Dette fjellsikringsarbeidet ble utført i juli-august 2024, den perioden de gravide hunnene ligger og modner fostrene inni kroppen. Trolig har alle gravide hunnslettsnok i disse sprøytesementerte veikantene blitt murt inne og drept. Foto: Beate Strøm Johansen.

Ødelagt slettsnokhabitat i svingene på Eidsborgveien i Dalen i Telemark, her langs blindveien inn til Tokke koblingsstasjon 8.august 2024. Den gamle veikanten som slettsnokene kan ha brukt i lang tid, er fylt igjen med store jordmasser og det er sådd gress. Foto: Beate Strøm Johansen.

Slettsnokkartleggingen på Østlandet 2024:

Pål Sørensen har sett en viss nedgang i antall voksne slettsnoker i sine studieområder rundt indre Oslofjord i 2024, men det er usikkert om dette er naturlige variasjoner eller en generell trend. Han har veldig små populasjoner, så frafall av noen individer kan gi stort utslag. Dette er nær nordgrensen av

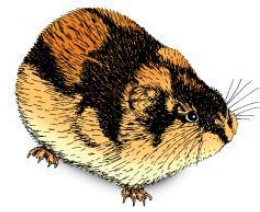

slettsnokens kjente utbredelse i Norge, så det er naturlig at populasjonene er små. Samtidig er disse populasjonene svært sårbare for endringer i habitat og livsvilkår, og en økt dødelighet på de voksne, reproduserende individene kan få store følger.

Rune Botnermyrs erfaring fra sesongen 2024 på lokaliteten i Moss viser at det ikke går rette veien med bestanden, selv om nedgangen ikke er dramatisk i forhold til de siste par årene. Det virker imidlertid som om frafallet er noe større enn tilveksten. Antall feltbesøk har vært meget høyt i år, så han hadde forventet et bedre resultat med flere slettsnokindivider. Gjennom årene med langtidskartleggingen av slettsnok har de lært mye om hvor og når de kan finne slettsnok i forhold til været. Værforholdene denne sommeren 2024 har vært gunstig for registrering, uten lange perioder med solsteik og sterk varme. En kald vår kan muligens ha hatt negativ innvirkning. Kun fire drektige hunner er ny bunnotering og det er ingen ting som tyder på at de har oversett noen i kjerneområdet fordi da pleier de å finne flere ukjente årsunger. Totalt har de funnet 28 adulte, seks subadulte og 27 årsunger i 2024. Høyeste dagsantall var ti individer. Dette er langt fra de beste årene i 2019 og 2021 da de fant et høyt antall gravide hunner. Årene etter, fra 2022, gikk antallet slettsnok på denne lokaliteten plutselig drastisk ned. Det kan tyde på stor dødelighet mellom årene 2021 og 2022. Vinteren 22/23 var den vinteren det ble funnet flere slettsnokindivider ute på bakken i løpet av vinteren på denne lokaliteten. Kanskje har det kommet for mye vann ned i overvintringshullene slik at dyrene har blitt drevet ut. Vi opplevde at vintrene plutselig hadde lange perioder med barfrost, og deretter regn og ny barfrost, og vi mistenker at dette har tatt livet av flere av de kjente, vokse individene og et ukjent antall ungdyr. Mink og røyskatt kan muligens gjøre stor skade, men vi vet ikke om de klarer å grave ut mange dyr fra overvintringshullene. Viltkamera ved overvintringsplassene vil kanskje kaste lys over dette.

Rune håper på ett nytt toppår i 2025 da de bør kunne merke effekten av det gode produksjonsåret 2019. Da hadde de 12-15 drektige hunner og ID-fotograferte 41 årsunger. Innsatsen fra Rune i Moss i 2024 var 228 timer fordelt på 72 feltturer til dette området, i tillegg bistår en annen person med egne turer. Dette er antakelig den mest intensivt kartlagte slettsnoklokaliteten i Norge.

Rune Botnermyr driver kontinuerlig med (småskala) habitatforbedring i form av vegetasjonskontroll i slettsnokens kjerneområde i Moss. Spesielt ved overvintringsplassene og solingsplassene for de drektige hunnene. Dette med tillatelse fra BaneNor og Moss kommune som i fellesskap forvalter tur og beredskapsveien. Luking i de gamle jernbanemurene tar han fortløpende gjennom sesongen, mens litt større jobber legges til etter sesongslutt. Nå denne seinhøsten har han fokus på å fjerne små grantrær, for å forhindre at enkelte av soleplassene blir skyggelagt. Alt for å bedre vilkårene for slettsnokbestanden på sikt. Estimert 30 timer vegetasjonsrydding i år.

Konklusjon om slettsnokens framtid i Norge: Negativ.

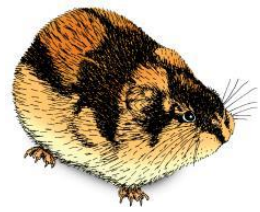
Vi mistenker at klimaendringer medfører større dødelighet under vinterdvalen, og dette gir økt dødelighet hos den voksne, reproduserende delen av totalbestanden. Dette fører til færre gravide hunner, og igjen til færre fødte unger. I tillegg kommer lokale faktorer som gir økt dødelighet; huskatt, kråkefugl, nedbygging og habitatødeleggelse, fjellsikring og økt menneskelig aktivitet.

Lengdestripete slettsnok i 2024

Jeg kjenner til to lengdestripete slettsnok som er fotografert i Norge i 2024, begge er fra Agder fylke. Den første er en voksen slettsnok i Byglandsfjord, og den andre er en liten unge i Grimstad. Begge er registrert i Artsobservasjoner. Vi har hatt noen leteaksjoner etter den voksne lengdestripete i Byglandsfjord uten å gjenfinne den.

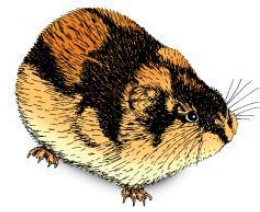
Lengdestripet slettsnok i Byglandsfjord 21.mai2024. Foto: Kari Ose Evensen.

Ung slettsnok med lengdestriper fotografert på skogsti 1.sept. 2024 ved Terje Vigen dagsturhytte i Grimstad. Foto: Magnus Tveit Torsvik

En solskinnshistorie – på satelittstasjonen

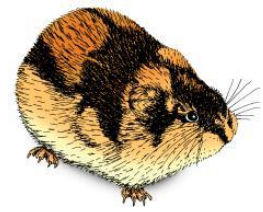
Rogaland er det vestligste fylket hvor vi finner slettsnok i Norge, og det er mangelfull kunnskap om bestandsstørrelse og lokal utbredelse. Det var derfor gledelig da jeg ble invitert av ansatte på satelittstasjonen på Eik Teleport, Marlink, (Lund kommune) til å komme og besøke slettsnokene som lever rundt inne på selve stasjonsområdet.

Eik Teleport, Marlink i Lund i Rogaland. Satelittstasjonen ligger for seg selv oppi en sørvendt hei, uten jaktglade huskatter i nærheten. Perfekt for slettsnok. Foto: Beate Strøm Johansen.

Det ble to besøk til Eik Teleport i midten av august, akkurat når slettsnokhunnene ligger høygravide og de er da enkle å finne hvis det ikke er for sterk sol. 14. august 2024 fant vi tre hunner og to hanner (og vi så to slettsnoker til som forsvant), og 19. august fant vi fire hunner og to hanner, ingen gjenfunn, altså totalt sju gravide hunner og fire hanner på et bittelite område. Vi kan bare spekulere i hvor stort antall voksne slettsnoker det er på området totalt, siden vi ikke gjorde noen gjenfunn. Det blir spennende å se i 2025-sesongen! Med såpass mange gravide hunnslettsnok så vil det bli født mange små unger her som bidrar til rekruttering. Denne satellittstasjonen ligger for seg selv uten bolighus og jaktglade huskatter i nærheten, med variert vegetasjon rundt som kan gi gode jaktmuligheter, noe som kan forklare den tilsynelatende store populasjonen på et lite område.

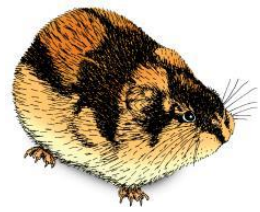
Tre av de ansatte på Eik Teleport er spesielt opptatt av å ta vare på slettsnokene deres. Morten, Fred og Reidar viste seg som dyktige slettsnokassistenter og dokumenterte feltarbeidet med bilder og video. De ønsket å få godkjent et forslag om å lage et slangeskilt nede ved innkjøringsporten slik at kjøretøy blir gjort oppmerksom på slettsnokene på området og viser ekstra aktsomhet på veien.

I den mosedekte steinura utenfor gjerdet så vi flere svære slettsnoker. Her står Reidar, Fred og Morten og speider etter nye slettsnoker. Eik Teleport 14.8.2024. Foto: Beate Strøm Johansen.

Her ser vi det mest typiske slettsnokhabitetet, sørvendt og lysåpent veiskrent med masse hull som slettsnokene kan kripe ned i og tett vegetasjon i nedkant der de kan gjemme seg og jakte. Reidar Eidsheim har fått øye på en slettsnok – se neste bilde. Foto: Beate Strøm Johansen.

Ser du slettsnoken midt i bildet? Eik Teleport, Lund i Rogaland, 14.august 2024. Foto: Beate Strøm Johansen.

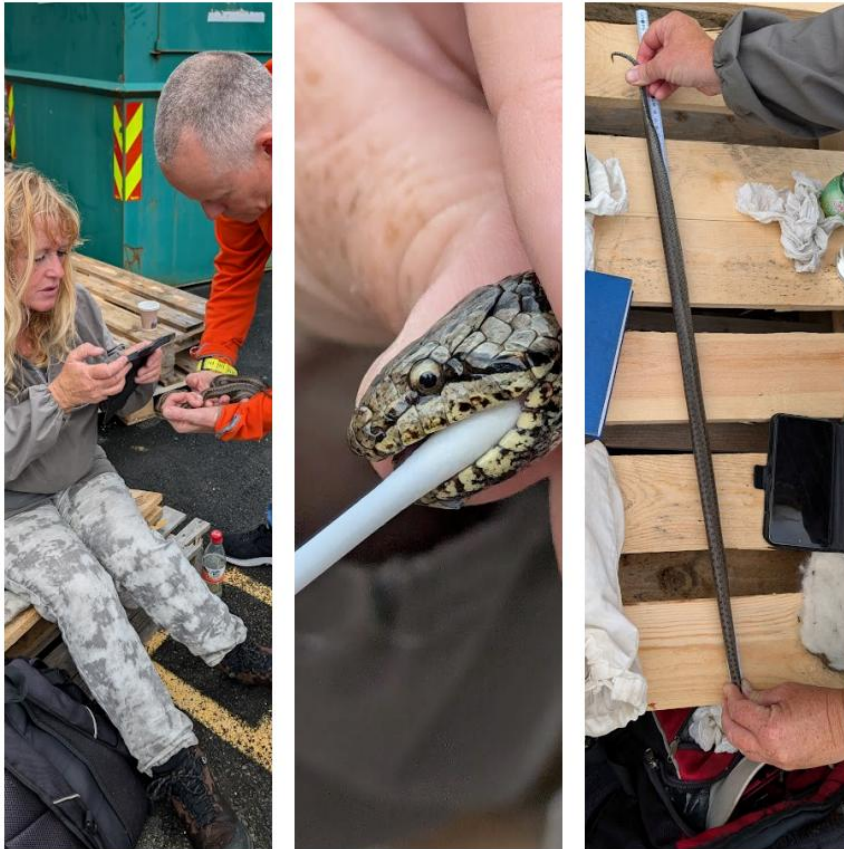
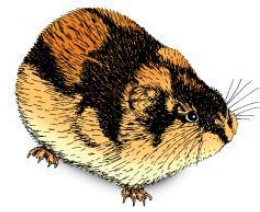
Her er en av slettsnokene i det korte gresset i veiskrenten ned mot porten til Eik Teleport, Marlink i Lund, Rogaland 19.8.2024. Foto: Beate Strøm Johansen.

En kort tur opp i heia blant bygninger og parabolers resulterte i to hannslattsnoke. Morten Abrahamsen (bakerst) kommer gående med en av dem. Fred i forgrunnen. Foto: Beate Strøm Johansen.

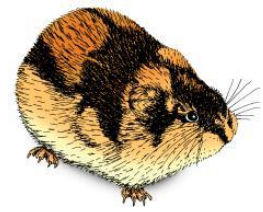
Ansatte på Eik Teleport, Marlink som er aktive forkjempere for at slattsnokene skal ha en trygg framtid på satelittstasjonen. Fra venstre: Morten Abrahamsen, Fred, Reidar Eidsheim 14.aug 2024. Her har vi funnet den første slattsnoken som pussig nok ble døpt «Beate». Foto: Beate Strøm Johansen

Forskning på slettsnok: Individfoto, Dna-spyttprøve, lengdemåling. Alle foto: Reidar Eidsheim.

Lørdag 5.oktober 2024 fikk jeg denne hyggelige meldingen tikkende inn på mobilen:
«Heisann Beate, da har vi fått opp skiltene på Eik. Det største med txt er 2m x 1.20m - det blei flott. Alle slettsnokene er borte nå finner ingen lengre. Enten jakter de vel eller så har de vel godt i hi? Ha ei god helg. Morten»

Tenk om flere hadde vært som disse tre karene, og sjefene deres?

Her ser vi det største skiltet som varslor og informerer om slettsnok inne på satellitt-stasjonen. Det er 2mx1,20m. Imponerende! Foto: Morten Abrahamsen.

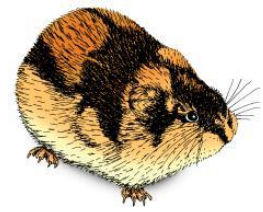
Nærbilde av det største skiltet på 2 x 1,20 meter som er hengt opp utendørs slik at innkjørende biler ser det. Foto: Morten Abrahamsen.

*Nytt slangeskilt 2024 ved innkjøringen til Eik Teleport, Marlink i Lund kommune i Rogaland.
Foto: Morten Abrahamsen.*

Amfibiekartlegging 30 år etter i Kristiansand

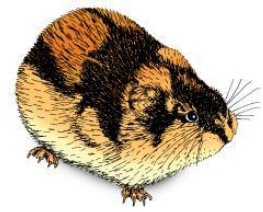
For 30 år siden gjorde NZF-Kristiansandsavdelingen en stor amfibiekartlegging i kommunen. Med utgangspunkt i den gamle rapporten, gjør vi nå en tilsvarende kartlegging 30 år etter. En gruppe frivillige NZF-medlemmer har delt Kristiansand-kartet mellom seg og tatt ansvar for hver sin del. Vi bruker samme inndeling i 18 områder som for 30 år siden. Hvert år i mars har vi et oppstartsmøte. Ellers er det opp til de enkelte å registrere funn/ikke funn av amfibier i Artsobservasjoner. Vi er også opptatt av å finne ut om det er forsvunnet noen amfibielokaliteter på 30 år, eller kommet til noen nye. Vi sender ut informasjon underveis på epost, facebook

og i en messengergruppe. Perioden varer ut 2025, det er altså siste sesong med amfibiekartlegging vår/sommer 2025.
Egeninnsats: 200 timer

Planleggingsmøte 19.mars 2024 Amibiekartlegging 30 år etter i Kristiansand. Foto: Beate Strøm Johansen

Martin Fauskanger (forgrunnen) og Gisle Skancke (i bakgrunnen) kartlegger amfibier i sitt område i Kristiansand, her ved Svingervann. Foto: Martin Fauskanger (selfie).

Froskeburet 2024

Norsk Zoologisk Forening er opptatt av å ta vare på amfibiene og spre informasjon ut til folk. Froskeburet i Baneheia, det mest populære turområdet i Kristiansand, var en svært god anledning!

Froskeburet i Svarttjønn i Baneheia i Kristiansand ble satt ut 9.april 2024 og fjernet noen uker senere, når froskrumpetrollene hadde spredt seg rundt i tjernet. Takk til initiativtaker Eyvind Witteman som sto for både ide og utførelse. Foto: Beate Strøm Johansen.

I Baneheia i Kristiansand sentrum ligger et lite tjern som heter Svarttjønn, som er gytelokalitet for buttsnutefrosk, nordpadde og småslamander. Her holder det til et fast stokkandpar som herjer med voksne frosk og padder og lager massakre av klasene med froskeegg. Eyvind Witteman bor i nærheten og følger ofte med på livet i Svarttjønn. Han er opptatt av å bedre forholdene for våre sårbare amfibier, og spurte om han kunne få sette et nettingbur over froskeeggklasene i en periode, slik at flere egg kunne bli til rumpetroll. Vi spurte om tillatelse til dette fra parkvesenet i kommunen, og vi fikk godkjenning til å bruke logoen til både kommune, Naturmuseet UiA og NZF på et plastlaminert informasjonsskriv oppå froskeburet.

Dette ble en suksess – både for froskene og for publikum! Svarttjønn ligger midt i det mest brukte turområdet i Baneheia med turveier rundt alle kanter, og masse folk går daglig forbi, men utrolig nok hadde få mennesker lagt merke til klasene med froskeegg i vannkanten. Med info-arket på froskeburet ble folk plutselig klar over det yrende amfibielivet i tjernet og mange fikk en flott opplevelse da de oppdaget vårtyre frosker og padder som dukket opp blant eggklasene. Eyvind fjernet froskeburet så snart alle eggene var klekket og rumpetrollene hadde spredt seg utover i vannet. Vi ønsker å gjenta dette til neste år.

Plastlaminert infoark på froskeburet i Svarttjønn i Baneheia, Kristiansand satt opp 9.april 2024. Foto: Beate Strøm Johansen.

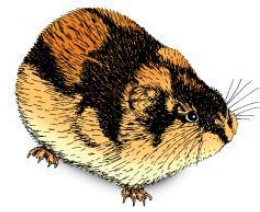
Salamanderbefaring med Naturvernforbundet og Voie kirke

Naturvernforbundet i Agder tok initiativ til en felles befaring til Voie kirke i Kristiansand for å se på løsninger for å hindre massedrap på vårvandrende småsalamandre til 1. Blandtjønn. Bakgrunnen var en artikkel fra UiA til Forskning.no der journalisten ønsket å sette fokus på trusler mot salamander i nærmiljøet. Jeg (Beate) fortalte om en tidlig morgen da jeg talte 110 flate småsalamander på en 60 meter kort veistrekning (blindvei) inn til Voie kirke. Parkeringsplassen til kirken blir også brukt av alle som vil inn i lysløypa i Voieskogen, så det store antallet døde småsalamandre har antakelig blitt kjørt/syklet/tråkket flate kvelden før.

Bak personene på bildet ser vi 1. Blandtjønn ved Voie kirke, det er hit småsalamanderne vil til om våren. På befarig 24.10.2024 var det tre deltakere fra Naturvernforbundet i Agder og en person fra NZF, samt meg (Beate) fra Naturmuseet UiA. Kirkens representant (Marit A. Foss) var ikke kommet da bildet ble tatt. Foto (selfie): Beate Strøm Johansen.

På forhånd hadde jeg innhentet tips og gode råd fra amfibiespesialister i Norge (Jeroen van der Kooij og Børre Dervo), og dette var nyttig å ha i tankene når vi skulle se på løsninger. Kommunen v/Trond Johanson i Parkvesenet var invitert til befaringen men hadde ikke anledning. I stedet ba han om at vi sendte en kort rapport til kommunen i etterkant med konkrete forslag til tiltak som kommunen kunne ta stilling til. Det er antakelig kun noen få timer om kvelden i en 2-3ukers periode under vårvandringa det er behov for å hindre biltrafikk inn hit. Lysløypa kan nås fra flere andre steder, og kirken brukes ikke ofte på kveldstid, så dette burde ikke være uoverkommelig. Kan vi få satt opp en bom som stenges om natten i denne perioden? Et alternativ er at frivillige bærer salamandere over veien i et par timer hver kveld i denne perioden. Hva med lokale hundeluffere? Salamanderskilt?

Salamanderbefaring 24.10.2024 på Steindalen, en blindvei inn til Voie kirke i Kristiansand. Akkurat her på dette korte veistrekket der deltakerne står, blir det overkjørt/tråkket i hjel mange småsalamandre på vårvandring hvert år. Dyrene kommer fra fjellveggen til venstre og krysser veien for å komme seg til tjernet på høyre side. Hvordan kan vi unngå at salamanderne kjøres i hjel her? Foto: Beate Strøm Johansen.

Husspissmus

Søndag 3.november 2024 ble en spesiell dag for norske zoologer, fordi da ble det første funnet av husspissmus (*Crocidura russula*) oppdaget utenfor Rogaland. En hyttenabo i Flekkefjord visste at jeg gjerne ville få tilsendt bilder av mus og spissmus som katten kommer med, og denne søndagsmorgenen kom nabokatten Lucy med en død husspissmus som den la på dørmatta hennes i et boligområde i Flekkefjord by. Bildene ble videresendt til de andre zoologene i *Crocidura*-forskningsgruppa og funnet ble verifisert, og dyret ble lagt i frysen. Etter få timer ringte Avisen Agder om funnet, artikkel kom i nettavisen samme kveld. NRK Sørlandet skrev om husspissmusa neste dag. Publikum blir oppfordret til å legge døde mus og spissmus i frysen og ta kontakt. Vi vet ikke om husspissmusa i Flekkefjord har kommet dit ved vanlig ekspansjon østover i fra Rogaland, eller om den har kommet til Flekkefjord med last, for eksempel i en kontainer med landbruksprodukter til et gartneri i Flekkefjord. Naturmuseum og botanisk hage UiA håper å få plassert ut kamerafeller i vestlige deler av Agder for å finne ut hvor

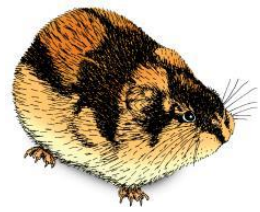

husspissmusa er utbredt, men foto fra publikum og fryste døde spissmus vil være til like god hjelp.

En masterstudent fra Naturmuseet UiA jobber i skrivende stund med PCR-analyser av DNA-prøvene fra ca 160 husspissmus fra Rogaland, Tyskland og Nederland. DNA-sekvensering er forhåndsbetalt, og vi ser fram til når resultatene foreligger. Egeninnsats 400 timer.

*Katten Lucy som kom hjem med en død husspissmus (*Crocidura russula*) i Flekkefjord 3.nov 2024. Foto: Lene Benedicte Hagen Thorsen.*

Husspissmus har hvite tenner, som man tydelig ser på dette bildet. Husspissmus tilhører slekten Crocidura, men de opprinnelige norske spissmusartene tilhører slekten Sorex. Foto: Lene Benedicte Hagen Thorsen.

Husspissmus (Crocidura russula) fra Flekkefjord 3.november 2024. Foto: Lene Benedicte Hagen Thorsen.

Husspissmus har store ører som står tydelig ut fra hodet. De hvite tennene synes også godt på dette bildet. Foto: Lene Benedicte Hagen Thorsen.

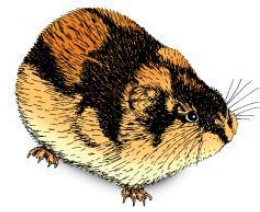
En ny bacheloroppgave ved Naturmuseet UiA er i gang høsten 2024 med kamerafeller i et naturområde i Kristiansand, der vi kartlegger med fotografi alle smådyr som beveger seg inn i boksene. Bildene skal analyseres og oppgaven leveres i mai 2025. På denne måten kan vi finne ut om husspissmus allerede er til stede i dette området i Kristiansand.

Relevant litteratur utkommet 2024:

Johansen, B. S. (2024). Attempted predation by *Coronella austriaca* on grass snakes *Natrix natrix* and an adult northern viper *Vipera berus* in Norway. *The Herpetological Bulletin* 169, 2024: 27–29 short communication
<https://doi.org/10.33256/hb169.2729>

Johansen, B.S. (2024). Småsalamandre *Lissotriton vulgaris* overvintret som larver med gjeller i Kristiansand. *Fauna* 77 (1) 2024 2-7

Jacob, R. & Johansen, B.S. (2024).. NÅR SLANGER SPISER SLANGER: Ophiophagi hos slettsnok: Predasjon på buorm og hoggorm.

-og andre unike bilder av slettsnokens byttedyr i Norge . Fauna 77 (3). 114-127.

Johansen et al (in press). Sendt inn slettsnokdiett-manus til wildlife biology i 2024:
Dietary adaptations along the northern limit of distribution: What does the smooth snake
(*Coronella austriaca*) eat in Norway? Metabarcoding of stomach content and visual
analysis of faeces.

Lars Mørch Korslund 1,*, Marius Stener Floden 1, Milla Mona Sophie Albertsen 1, Amalie
Landsverk 1, Karen Margrete Vestgård Løkken 1 and Beate Strøm Johansen 2,* (2024).
Home Range, Movement, and Nest Use of Hedgehogs (*Erinaceus europaeus*) in an Urban
Environment Prior
to Hibernation. *Animals* 2024, 14, 130. <https://doi.org/10.3390/ani14010130>

FAKTA-ARK – Arter på nett. Artsdatabanken 2024 Hallvard Elven og Beate Strøm
Johansen.

<https://www.artsdatabanken.no/Pages/364203/Reptiler>

<https://www.artsdatabanken.no/Pages/364198/Amfibier>